

21. maj 2015

UKA 2015/137

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu matumuuna Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut imaattoq saqqummiuppara:

Peqatigiiffiit eqquniaasitsineranni (lottornermi bingornermilu il.il.) akileraarutininik akiliuteqartarunnaarsillugit eqquniaasitsinermi akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 1 imm. 4-p allangortinneqarnissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Akileraartarunnaarsitsineq aningaasanoorutininik pinnguarnermi eqqukkanut atuutsinneqassanngilaq.
(Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelson, Siumut)

Tunnngavilersuut:

Matumuuna eqquniaasitsinermi peqatigiiffiit eqqukkanut akileraartussaataitanerata atorunnaarsinneqarnissaat pillugu siunnersuut saqqummiuppara. Siunnersuut peqatigiiffiit eqquniaasitsinermi eqqukat akileraarutaannik eqquniaasitsinermiluunniit akileraarummik akiliinermik isumaginnittussaajunnaarsinnissaannik siunertaqarpoq.

Eqquniaasitsinermi akileraarutit pillugit malittarisassat Inatsisartut inatsisaannik nr. 7, 31. oktober 1987-imeersumi, kingornalu allannguuteqartumi aalajangersarneqarput.

Malittarisassat ulluinnarni eqquniaasitsinertut taasakkatsinnut taamaallaat atuutsinneqarnatik, taamaattoq aamma eqquniaassutininut allanut iluatsitsinikkut eqquiffiusartunut atuupput; tassa assersuutigalugu bingornermi aningaasanoorutinillu pinnguaatini.

Malittarisassani aalajangersakkat nassatarisaannik eqquisoq eqqukkaminik akileraarutininik akiliisartussaannngilaq. Akerlianilli eqqukat ataasiakkaat 200 kr-imit annertunerusut 15 %-iannik akileraarutininut akiliisoqartartussaavoq. Eqquniaasitsinermik ingerlatsisoq akileraarutininut akiliisitsinissamut (tassa ilanngaassinissamut) pisussaataitaavoq, akileraarummillu tassannga akileraartarnermi oqartussaasunut akiliisussaataitaalluni. Tassa aalajangersakkat naapertorlugit eqquisoq akiliinissamik pisussaaffeqarpoq, eqquniaasitsisorlu taamaallaat akileraarutit akileqarnissaannik akisussaaffiligaalluni. Nalinginnaasumillu aqqissuisut eqqugassatut taaneqartoq tamakkerlugu eqquisumut tunniuttarunarpaat, taamaalillunilu taassuma akileraarutaa namminneerlutik akilertarlugu. Aalajangersakkattaq pigisat eqqugassaattillugit, soorlu biilit, cykeli kaffilluunniit poortat, aamma atuuttarput.

Malittarisassanili atortussaannngitsitsinerit aamma imaritinneqarput (§ 1, imm. 4), taassumalu malitsigisaannik aqqissuisut ukiumut eqquniaasitsineranni eqqugassat katillugit 5.000 kr-inik annerutinngit akileraarusiiffigineqarneq ajorput. Malittarisassanut atuutsitsinnginnermik

aalajangersagaq taanna taamaalilluni peqatigiiffiit eqquiniaasitsinerannut atatillugu – eqqugassat katillugit annertussusaat apequtaatinnagu – eqquiniaasitsinermik akileraarutitut akiliisussaaajunnaarsillugit annertusisneqassasoq siunnersuutigaara. Siunnersuummut pinnguaatinit aningaasanoorutinit (en-armede tyveknægtinit assigisaannillu) eqqukkat ilaatinneqanngillat.

Ukiuni makkunani peqatigiiffinni suliniarnerit pinaveersaaritsinermut annertuumik tapertaaqataapput. Inuppasuit pisortat suliniuteqarnissaat utaqpeqqaanngikkaluarlugu, qasusuillutik peqatigiiffiit suliniarneranni suliniaqataajuarpot.

Tamanna timersoqatigiiffinni, iminnginnaveersaaqatigiiffinni, meeqqanut suliniuteqartuni, utoqqaat peqatigiiffiini, arnat peqatigiiffiini, innarluutillit peqatigiiffiini kiisalu qimussertartut peqatigiiffiini nuannarineqaqisuni allanilu pisarpoq, aap peqatiiffippasuit inuit nammineq piumasusertik atorlugu sunngiffiini sullinneqartuarpot.

Isumangali naapertorlugu peqatigiiffinnut aningaasannanniartitsinerit piffissamik atuiiffiusorujussuusarpot, soorluttaaq suliniuteqartut oqalisaanneqarnissaannik isumaqartunga, taamaammallu peqatigiiffiit eqquiniaasitsinermi akileraarummik akiliisinneqartarunnaarnissaat siunnersuutigaara, peqatigiiffippasuummi piffissarujussuaq atorlugu angalasarnerminnut aningaasassarsiornermik ingerlatsisarpot, taamaalillutillu nukippassuarnik siunertanut allanut atorneqarsinnaagaluartunut atuisarlutik.

Nunami maani peqatigiiffiit amerlanersaat, assersuutigalugu timersoqatigiiffiit, utoqqaat peqatigiiffii allallu bingortitsinerit, eqquiniaasitsinerit assigisaallu aqqutigalugit aningaasannarnernik ingerlatsisarpot, tamattami nunami maani, ingammillu isorliunerusumi angalanerup qanoq akisutigisinnaasarnera ilisimaaraarpot, taamaammallu periarfissaasinnaasut tamaasa atorlugit, inuit nammineq piumasusertik atorlugu peqatigiiffinnut sullisserusulernissaat qulakkeerniartariaqarparpot, tassungalu aamma peqatigiiffiit eqquiniaasitsinermut akileraarutitik akiliisarunnaarsinneqarnissaat ilaavoq, tamannalu anguniarlugu matumuuna aalajangiiffigisassatut siunnersuut una saqqummiuppara.

Nunami maani inuit pinaveersaartitsinermik ingerlatsisut sunngiffimmini peqatigiiffinnik ingerlatsisuunerat ilisimaaraarpot, taakkulu suliamik annertuumik minnerunngitsumik timersoqatigiiffinni ingerlatsisuupput, taakkulu meeqqanut inuusuttunullu annertuumik suliniuteqartuupput, taamaaliornermikkullu pinaveersaartitsinermik suliniarnermik annertuumik ingerlatsisuullutik. Suliniutillu taakku siuarsassagutsigit, taamatut suliniarnermik oqilisaassinissamik aqutissanut siunnersuutiga ilaasoq isumaqarpunga, taamaammallu siunnersuut Inatsisartunut oqallisigineqartussanngorlugu saqqummiuppara, neriullungalugu Inatsisartut siunnersuummik ilassinnilluarumaartut.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffisornikkullu kinguneqaatissai

Siunnersuutip nassatarisaanik Nunatta karsia isertitassanik 3-4 mio. kr.-nik ukiumut annaasaqassasoq ilimagineqarpoq. Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqqummut, 2013-imi

equiniaasitsinernit bingortitsinernit il.il., akileraarutinut Nunatta karsianut 3,816 mio. kr.-nik isertitsissutaasut paasissutissiissutigaa. Aningaasanut taakkununga aningaasanoorutinit pinnguaatinit akileraarutit ilaatinneqanngillat. 2014-imi aningaasanut inatsit aqputigalugu isertitassat 3,3 mio. kr.-inik annertussuseqartussat missingerneqarput. Aningaasallu taakku (ilaat minnerusut) suliffeqarfinnit, soorlu pisiniarfinnit aviisinillu equiniaanerit aaqqissuuneqartut aamma ilaapput.

Siunnersuutip nassatarisaanik akileraaruseriffinni eqqukanik akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu nalunaarutit akiliutillu suliarineqartarnerannik, taakkulu nakkutigineqarnerannik annertunngitsumik oqilisaassisoqassaaq.

Siunnersuutip atortussaatinneqalernerata inatsisissatut siunnersuummik suliaqarnissaq nassatarissavaa. Allaffissornikkut isumalluutit suliamut tassunga immikkoortinneqartussat, nutserisitsinissat, tusarniaanerit, inatsimillu misissueqqissaanerit ilanngullugit, ukiup affaani sulinermit nalitunerussanngitsut ilimagineqarpoq.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffissornikkullu namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut kinguneqaatissai

Siunnersuut namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkulluunniit kinguneqaateqassanngilaq.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffissornikkullu innuttaasunut kinguneqaatissai

Equiniaasitsinernit peqatigiiffinnit ingerlanneqartunit akileraartarunnaarnissaq (taamattaarlu akileraarutinut akiliisarunnaarnissaq) siunnersuutip nassatarissavaa. Manna tikillugu 200 kr.-it sinnerlugit eqqukanit 15 %-imik akileraaruteqartoqartaraluarpoq.

Mannali tikillugu eqqugassatut nalunaarutigineqartut aaqqissuisumit eqquisumut tunniunneqartarnerat ileqqorineqarsorinarpoq, taamaalillunilu akileraarutit akilernissaa aaqqissuisunit namminernit isumagineqartarluni. Taamaalilluni siunnersuutip nassatarisaanik peqatigiiffiit, soorlu bingortitsinernik equiniaasitsinernillu ingerlatsisut, taamatut suliaqarnerminni annertunerusumik sinneqartoortalernissaat ilimagineqarsinnaavoq.

Tamannali peqatigiiffinnut ukiumut 5.000 kr.-it sinnerlugit eqqugassaqartitsisunut taamaallaat atuuppoq, mannami tikillugu taamatut ingerlatsisut, equiniaasitsinerit ukiumut ingerlanneqartut katillugit 5.000 kr.-it sinnerlugit eqqugassaqartitsiviusanngitsut akileraaruteqartussaataaneq ajorput.

Akileraarusiisussaajunnaartitaaneq peqatigiiffinnut pineqartunut allaffissornikkut suliakinnerulernermik nassataqassaaq. Malittarisassat atuuttut naapertorlugit equiniaasitsinernik ingerlataqartut, equiniaasitsinernik ingerlatsinerup kingorna ullut 14-it qaangiutsinnagit akileraarummik akiliisussaataapput. Immersugassaq tassunga tunngasoq akileraaruseriffimmit sananeqartoq immersorneqartussaasarpoq. Aningaasanoorutinilli pinnguaatinut tunngatillugu nalunaaruteqarnerit akiliinerillu qaammatit pingasukkaarlugit ingerlanneqartarput.